

Kapel van O.L.Vr. in Arbeid

verz. Frans Martens, Deurne

ONZE LIEVE VROUW VAN VLIERDEN

Toen pater J. A. F. Kronenburg rond de eeuwwisseling zijn groot werk uitgaf over de verering van Onze Lieve Vrouw in Nederland, heeft hij geprobeerd zo volledig mogelijk te zijn. ¹⁾ Dat hij daarin niet voor honderd procent geslaagd is, zal niemand verwonderen, noch minder hem kwalijk nemen. De meeste plaatsen in Nederland, waar Onze Lieve Vrouw op een bijzondere manier vereerd werd, heeft hij behandeld. Het verwondert ons echter, dat hij b.v. Onze Lieve Vrouw van Vlierden niet noemt, die hij toch had kunnen vinden in het werk van A. Wichmans, *Brabantia Mariana*, ²⁾ dat hij herhaaldelijk citeert.

De heer Fr. Martens uit Deurne maakte mij hierop attent.

Als Wichmans in zijn derde boek de geschiedenis van de abdij van Binderen bij Helmond behandelt, die gesticht werd door Maria, dochter van hertog Hendrik I van Brabant en weduwe van keizer Otto IV van Duitsland, zegt hij het volgende:

¹⁾ Kronenburg, J. A. F., *Maria's Heerlijkheid in Nederland*, 8 dln., Amsterdam 1903—1914.

²⁾ A. Wichmans, *Brabantia Mariana tripartita*, Antwerpen, 1632.

Tot niet geringe lof van haar vrijgevigheid, die het gevolg was van haar eerbied voor en godsvrucht tot de maagdelijke Moeder Gods, wordt van diezelfde keizerin vertelt, dat zij, toen zij in het dorp Vlierden, dat twee mijl van het klooster gelegen is, bepaalde bezittingen ter plaatse, die ze van Hendrik II, haar broer en Hertog van Brabant, voor dat doel gekregen had, aan dit convent vermaakte, er de verplichting aan verbond om wekelijks drie Missen te lezen in het heiligdom, dat ze in datzelfde dorp ter ere van de Moeder Gods had gesticht. Dit heiligdom wordt „H. Maria-in-het-kraambed” genoemd en er zijn, door de hulp en voorspraak van die zeer zuivere Kraamvrouw, vroeger zeer veel wonderen geschied, getuige de constante overlevering van de voorvaderen en de ter plaatse opgehangen ex-voto's. Maar er zijn daar ook lang, voordat kettters de kerken plunderden, zeer kostbare sieraden bewaard, die dezelfde keizerin aan haar zeer geliefde patrones en bevrijdster had toegewijd, zoals men duidelijk kan zien aan de vorm, de kleur en andere kentekenen, die volledig overeenkomen met sieraden van de abdij van Binderen. Tot zover Wichmans, Norbertijn van de abdij Tongerlo, in 1630 tot pastoor benoemd te Mierlo en tevens deken van het district Helmond. Hij kon dus als ooggetuige schrijven over de kapel van Vlierden. ³⁾

In deze tekst is sprake van Onze Lieve Vrouw van Vlierden als „geliefde patrones en bevrijdster (liberatrix)” van de keizerin. Dit kan betrekking hebben op het feit, dat de keizerin op wonderbare wijze gered werd uit een moeras, waarin zij gedurende een valkenjacht was terecht gekomen. Daarbij had zij beloofd een klooster ter ere van Onze Lieve Vrouw te bouwen. Hieraan dankt, volgens de legende, de abdij van Binderen haar ontstaan. ⁴⁾ Het werkwoord „liberare” wordt echter ook gebruikt voor: verlossen, bevrijden van een kind uit de moederschoot. Dan zou liberatrix ook vertaald kunnen worden als: bevrijdster of vroedvrouw, als het zou gaan over een voorspoedige bevalling indertijd bij de keizerin. Lijkt dat wat ver gezocht? De vraag echter blijft, vanwaar de niet alledaagse titel van Onze Lieve Vrouw in het kraambed: S. Maria in Puerperio. Van een confrater hoorde ik dat er zich in ons klooster te Rio de Janeiro, Brazilië, een oud Portugees beeld bevindt, dat Nossa Senhora do Parto voorstelt. Verder is ook zeer bekend het beeld van de „Madonna del Divin Parto” in de kerk van St.-Augustinus te Rome. Deze devotie is dus niet geheel onbekend. In zijn *Geschiedenis der dorpen en heerlijkheden Deurne, Liessel en Vlierden* schrijft H. N. Ouwering ook over deze kapel. ⁵⁾ Maar hij vertaalt,

³⁾ Idem, blz. 654.

⁴⁾ Zie o.a. J. J. M. Heeren, *Oorsprong van de devotie tot O.L. Vrouw van Binderen en beknopte geschiedenis van de abdij van Binderen onder Helmond, Helmond, 1944.*

⁵⁾ Zie blz. 708—717.

onder verwijzing naar Wichmans, „S. Maria in Puerperio” door: Onze Lieve Vrouw in Arbeid. Hij zegt niet, hoe hij hieraan komt. Deze vertaling kan natuurlijk het „werk” van de moeder bij de bevalling willen uitdrukken. ⁶⁾ Er zijn trouwens dogmatische moeilijkheden bij het definiëren van Maria als kraamvrouw in de gewone zin; het is minstens tegen veel tradities in. Mogelijkerwijs bedoelden de naamgevers van de kapel met „in puerperio” dus: Maria, de helpster voor de moeders van Vlieden bij bevallingen. Een mogelijke christianisering van de taak van Iuno Lucina, die de kinderen naar het licht (= lux) brengt, de opvolgster van de Parcae, de latere schikgodinnen, waarvan de wortel per- (zie peper) nog in puerperium te vinden is, zullen wij maar buiten beschouwing laten.

Ouwerling zegt, dat het maar een zeer eenvoudige kapel was: vanuit de verte leek ze veel op een stal. In 1648 ging zij over aan de gereformeerde gemeente Deurne c.a. Het aantal protestanten was erg laag en men was niet in staat de kapel te onderhouden. Omstreeks 1750 werd ze afgebroken. Men weet niet waar het beeld van Onze Lieve Vrouw is gebleven. De devotie is ook nooit meer hersteld.

Pater Dagobert GOOREN ss.cc.